

Participatieadviesraad Sociaal Domein Waddinxveen

Inleiding

Zoals bekend hebben per januari 2015 ingrijpende veranderingen plaatsgevonden in wet- en regelgeving in het sociale domein; afslanking AWBZ door overheveling van taken naar de Wmo; invoering van de Participatiewet en de Jeugdwet. De veranderingen betreffen daarmee een overheveling van een aantal verantwoordelijkheden van het rijk naar gemeenten en tegelijk een transformatie van de invulling van die verantwoordelijkheden. De achterliggende gedachte is dat gemeenten beter in staat zijn dan het rijk om hun inwoners passend en met minder middelen te ondersteunen in het sociale domein.

Verbindingen tussen de verschillende beleidsvelden in het sociale domein worden daarmee steeds belangrijker en eigen kracht, zelfredzaamheid en vrijwillige inzet van inwoners voor elkaar komen centraal te staan in combinatie met doelmatige ondersteuning van inwoners die het (tijdelijk) niet op eigen kracht redden.

Inherent aan de veranderingen zijn ook de huidige adviesraden partij in de ontwikkelingen.

In dat kader is het wenselijk de huidige adviesstructuur van cliënten- en burgerparticipatie in samenhang te brengen.

Huidige situatie

Er zijn twee adviesraden en veel belangenorganisaties actief in de gemeente Waddinxveen in het sociaal domein.

Allereerst is er de Wmo-raad. Deze adviseert over het beleid dat betrekking heeft op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Deze wet is per 1 januari 2015 drastisch gewijzigd: de prestatievelden zijn herzien, belangrijke aspecten van de AWBZ worden nu onderdeel van de Wmo (zoals bv. dagbesteding). Deze adviesraad kan gekarakteriseerd worden als burgerparticipatie: het accent ligt op formele inspraak van inwoners bij beleids- ontwikkeling en uitvoering. In Waddinxveen zijn de verschillende belangenorganisatie vertegenwoordigd in de Wmo-raad.

De Cliëntenraad Waddinxveen, gelieerd aan het Platform Sociaal Waddinxveen, adviseert de gemeente Waddinxveen over het beleidsterrein ‘werk en inkomen’. Door de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 maakt dit gebied grote veranderingen door. De cliëntenraad is een organisatie voor cliëntenparticipatie.

Nu de gemeente veel meer bevoegdheden krijgt is het mogelijk een meer integraal beleid over de beschreven beleidsterreinen te voeren. Zo is er overlap tussen jeugdzorg en passend onderwijs, tussen participatie en armoedebeleid en tussen GGZ en participatie. Bij gezinnen met meerdere problemen hoort altijd sprake te zijn van integraliteit.

Dit vraagt dan ook een adviesorgaan dat de beleidsterreinen vanuit een integraal perspectief kan beoordelen.

Wettelijke basis

Er is geen wet die een adviesorgaan voorschrijft op gemeentelijk niveau die het hele sociaal domein integraal beschouwt. Er zijn slechts wetten op deel terreinen die cliënten/burgerparticipatie voorschrijven.

De Wmo kent in art. 11 en 12 rechten toe aan inwoners om bij de voorbereiding van beleid betrokken te worden met accent op diegenen die hun belangen niet goed kenbaar kunnen maken, zelfstandig voorstellen voor beleid te doen, het recht op relevante informatie en het recht de gemeente te adviseren, waarbij de gemeente moet uitleggen wanneer het advies niet gevolgd wordt. Daarnaast kent de Wmo een wettelijke basis voor het leveren van onafhankelijke individuele cliëntenondersteuning voor het gehele sociale domein.

De Participatiewet kent in artikel 47 het recht toe aan cliënten en/of hun vertegenwoordigers dat zij vroegtijdig betrokken worden bij beleid, het recht gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen

over beleidsvoorstellen en verordeningen, de uitvoering te volgen, het recht op informatie enzovoort.

In de (jeugd)zorg is de ‘Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen’ van kracht, waarin cliënten verregaande bevoegdheden hebben. Deze wet geldt voor instellingen en niet voor gemeentelijke activiteiten op jeugdzorg gebied.

Voor Passend onderwijs bestaan aparte kanalen. Er is een relatie met het Sociaal Domein. Uit bovenstaande blijkt dat participatie, in welke vorm dan ook, slechts op een relatief beperkt terrein wettelijk is geregeld.

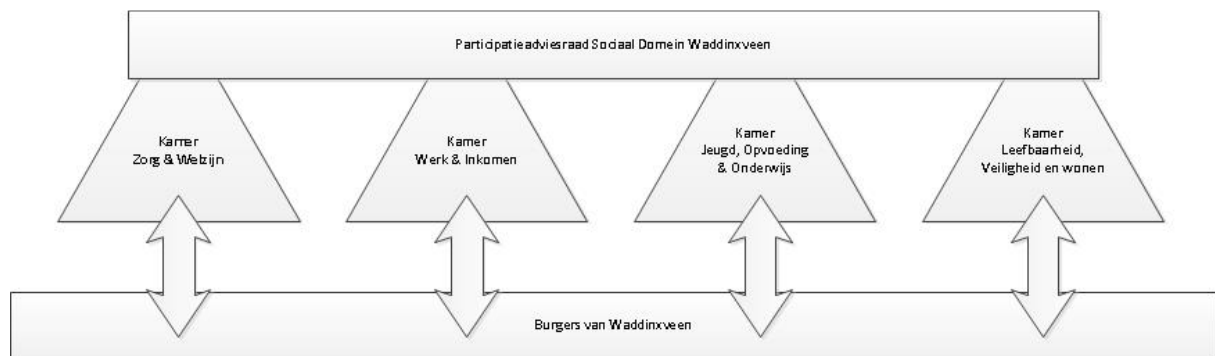
Integrale burger/cliëntenparticipatie is dus een nieuw aspect, dat in haar vorm en inhoud opgebouwd moet worden. Vele gemeenten nemen stappen daartoe. Onderstaand voorstel is een aanzet.

Participatieadviesraad Sociaal Domein Waddinxveen

In deze Participatieadviesraad zullen cliëntenparticipatie en burgerparticipatie op de volgende terreinen verenigd worden:

Wmo/AWBZ (zorg en welzijn), Participatiewet (werk en inkomen), leefbaarheid, veiligheid en wonen, Jeugdzorg/passend onderwijs,. De Participatieadviesraad zal zijn adviezen geven vanuit een integrale benadering van de domeinen.

De manier waarin dit vormgegeven zal worden, maakt onderstaande figuur duidelijk.

De Participatieadviesraad omvat het hele sociale domein. Zijn leden kunnen via de kamers, organisaties, inwoners en cliënten, die aanspraak maken op diensten van de gemeente in de respectievelijke domeinen, raadplegen.

Bij de werkzaamheden van de Participatieadviesraad kunnen, afhankelijk van het onderwerp, meerdere personen en organisaties betrokken worden, om expertise te verbreden en te verdiepen. Een belangrijk aspect is dat de Participatieadviesraad de integrale benadering van het gemeentelijk beleid bewaakt. De Participatieadviesraad doet geen totale beleidsafweging, dat is exclusief voorbehouden aan het College en de gemeenteraad.

In het model is het uitgangspunt dat specifieke doelgroepen en belangenorganisaties voldoende vertegenwoordigd zullen zijn in de verschillende kamers.

Als blijkt dat dit verkeerde aannames zijn zal de indeling van de kamers heroverwogen worden. Dit uitgangspunt geldt overigens voor de gehele opzet: de intentie is om met de voorgestelde structuur te starten; er kunnen echter wijzigingen worden aangebracht op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

In de kamers zal vanuit de adviesfunctie met de gemeente worden meegedacht in de beleidsvoorbereiding en zal de kamer de uitvoering van het beleid monitoren en effecten van het uitgevoerde beleid evalueren. Om dit te kunnen bereiken zal een vaste ambtenaar uitgenodigd worden aanwezig te zijn bij vergaderingen en bijeenkomsten.

De leden van de kamers bestaan uit vertegenwoordigers van belangenorganisaties, inwoners met affiniteit op het taakgebied en vertegenwoordigers van organisaties, voor zover die geen (potentiele) contactpartner van de gemeente zijn.

Kamer 'Leefbaarheid en Veiligheid'

- Wijkplatforms
- Seniorenraad
- Huurdersorganisaties (HWZM en andere niet onder deze organisatie vallende bewonersorganisatie)
- Woonpartners
- inwoners met affiniteit voor het taakgebied
- vertegenwoordigers van organisaties

Kamer 'Zorg en Welzijn'

- Platform Gehandicapten Waddinxveen
- Seniorenraad
- ZOG-MH
- VG-belang
- Diaconaal Platform/Kerken/moskeeën
- Mantelzorgers, mantelzorgorganisaties
- Overige cliëntenraden en belangenorganisaties GGZ
- inwoners met affiniteit voor het taakgebied
- vertegenwoordigers van organisaties

Kamer 'Werk en Inkomen'

- Platform Sociaal Waddinxveen en de daarbij aangesloten organisaties
- Cliëntenraad
- ZOG-MH
- Promen?
- inwoners met affiniteit voor het taakgebied
- vertegenwoordigers van organisaties

Kamer 'Jeugd, Opvoeding en Onderwijs'

- Wijkplatforms
- Diaconaal platform/Kerken /moskeeën
- vertegenwoordiging jongeren
- inwoners met een affiniteit met onderwijs BO en VO
- Onderwijs (BO en VO)
- Via scholen ouders/jeugd
- Sportverenigingen
- inwoners met affiniteit voor het taakgebied
- vertegenwoordigers van organisaties

In het voorgestelde model worden zowel burgerparticipatie en cliëntenparticipatie met elkaar vervlochten: belangenorganisaties en inwoners met een iets grotere afstand tot de respectievelijke doelgroepen adviseren gezamenlijk de gemeente.

Taken van de Participatieadviesraad Sociaal Domein Waddinxveen

De taken van de Participatieadviesraad zijn:

- invulling geven aan collectieve burger/cliëntenparticipatie vanuit een integrale benadering via gevraagde en ongevraagde adviezen aan het College

- evalueren van het afgesproken beleid
- faciliteren van de stem en inbreng van inwoners en vrijwilligers

Taken van de kamers zijn:

- in samenwerking met de Participatieraad worden de gevraagde en ongevraagde adviezen voorbereid
- meedenken met beleidsontwikkeling en controleren beleidsuitvoering
- evalueert vanuit de doelgroepen het afgesproken beleid
- verwerft inzicht op de kwaliteit van de uitvoeringspraktijk op basis van raadplegingen van de achterban, uitkomsten van inspraakavonden
- geeft alle doelgroepen een duidelijke herkenbare stem

Profiel

Kenmerken van de Participatieraad zijn:

- onafhankelijk en autonoom
- het adviesorgaan van het College
- gezaghebbend orgaan
- benadert het sociaal domein integraal

Kenmerken van de kamers:

- grote kennis van het domein
- bij voorkeur zijn cliënten lid
- belangenorganisaties zijn vertegenwoordigd
- weet hoe de gemeente inwoners behandelt en heeft een oordeel over 'maatwerk'

Nadere beschouwing

De Participatieadviesraad wordt niet in de eerste plaats ingesteld om te voldoen aan wettelijke bepalingen. Dat is van ondergeschikt belang. Voor de ontwikkeling van een bloeiende samenleving is het van het grootste belang om de inwoners een belangrijke stem te geven. Dat is niet voldoende: verschuiving van verantwoordelijkheden van de gemeente naar die inwoners is essentieel om die inwoners actief te houden. Anderzijds wordt van organen gevraagd om midden in die samenleving te staan om het geluid van de inwoners te verwoorden.

De omgeving waarin de Participatieadviesraad moet functioneren is gecompliceerd geworden. De gemeente heeft vele taken gekregen van zo'n omvang, dat zij dat slechts in samenwerkingsverbanden kan uitvoeren. In de ontstane bestuurlijke structuren is beleid maken daarom niet meer zo recht toe recht aan. De verdeling in kamers met specifieke domeinen is nieuw en zal dus opgebouwd moeten worden. Dit wordt essentieel en mogelijk geacht.

De vorming van de kamers is een van de eerste taken van de voorbereidingsgroep voor de Participatieadviesraad i.o.

Samenstelling

De Participatieadviesraad bestaat uit maximaal 9 personen, die allen stemrecht hebben. De opbouw is als volgt: De voorzitter en vicevoorzitter van iedere kamer zijn lid van de Participatieadviesraad. De Participatieadviesraad wordt gecompleteerd met een onafhankelijk voorzitter.

De werkgroep zal voorwerk doen om tot de bezetting de kamers en de Participatieadviesraad te komen. Via een selectieprocedure zal een uiteindelijke keuze van de leden van de participatieadviesraad en de onafhankelijk voorzitter worden voorgedragen aan het college. Essentieel hierbij is dat via de gemeentelijke rubriek in het weekblad Hart van Holland Waddinxveen een serie van drie artikelen met een oproep voor de onafhankelijk voorzitter en voorzitters van de kamers worden geplaatst in overleg met de gemeente. Voor de bezetting van de kamers worden de organisaties die in de Wmo-raad en de Cliëntenraad vertegenwoordigers hebben afgevaardigd,

uitgenodigd om personen voor te dragen als lid van een of meer kamers. Om continuïteit en expertise te garanderen zal in de communicatie naar de belangenorganisaties een voorkeur worden uitgesproken om de huidige leden van de Wmo-raad en Cliëntenraad hierin te betrekken.

Benoeming van de leden van de Participatieadviesraad vindt door het College plaats.

Werkwijze

Een gedetailleerde werkwijze zal de Participatieadviesraad zelf opstellen. De werkgroep ziet de volgende aspecten van werkwijze:

- Regulier overleg/ondersteuning met/door ambtenaren en portefeuille houders
- Voldoende tijd om adviezen voor te bereiden
- Mondelinge en schriftelijke toelichting bij het niet geheel of gedeeltelijk opvolging van de adviezen

De werkwijze tussen de kamers en de Participatieadviesraad wordt ter hand genomen na bemensing van de onderdelen.

Reglement

De participatieraad zal opereren op basis van een reglement en afspraken maken over interne werkwijzen. Een en ander zal door de uiteindelijke Participatieadviesraad nader worden opgesteld.

Faciliteiten

De leden van de Participatieadviesraad en van de kamers moeten in staat gesteld worden hun werk goed te doen. Daartoe hebben zij onder andere de beschikking over:

- Vergaderfaciliteiten
- Recht op tijdige informatie t.b.v. hun werkzaamheden
- Voldoende werkbudget voor opleiding, congressen of bijeenkomsten, onkosten vergoeding, raadplegen van externe deskundigen, enzovoort
- Secretariële ondersteuning
- Vrijwilligers onkostenvergoeding

De Participatieadviesraad en de kamers zullen kritisch zijn op hun eigen uitgaven en deze tot het minimum beperken. Een werkbudget van rond de € 40.000,00 wordt vooralsnog toereikend geacht.

Communicatie

Belangrijk is dat er nadere afspraken gemaakt worden met de gemeente over de communicatie naar de inwoners in de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen over de adviesaanvragen, de adviezen, de reactie en de genomen besluiten.

Punten van zorg en aandacht

Naast de structuur en de bemensing van de PAR zijn er nog andere zaken van invloed op de invoering en het functioneren van de PAR in de praktijk.

De Voorbereidingsgroep heeft in een gesprek met de betreffende wethouders aandacht gevraagd voor de volgende zaken:

1. Voldoende budget, waarvan een substantieel deel voor een eigen secretariaat van de PAR
2. Een goed gepositioneerd ambtelijk coördinatiepunt en vast aanspreekpunt voor informatie en communicatie
3. Voldoende ambtelijke capaciteit, stabiliteit en continuïteit (minder inhuur)
4. Op tijd advies vragen, voldoende tijd voor advies geven en het advies (met collegereactie) gelijktijdig met het raadsvoorstel verzenden
5. De nieuwe adviesraad is wel een reden om alle adviezen via die raad te leiden, maar vormt geen reden om de ingang van belangenorganisaties bij de gemeente (ambtelijk/bestuurlijk) te sluiten.

Belangen en expertise moeten kort gekoppeld worden; er is een scheiding tussen overleg en advies.

6. Lokale invloed op bovenlokale besluitvorming en advisering beleid. Beleidsvorming moet vanuit lokaal naar regionaal. De effecten van het regionale beleid evalueren en monitoren.

Toegezegd is dat de wethouders met een schriftelijke reactie zullen komen. We hopen op een spoedige reactie.

Opstellers:

Werkgroep Participatieadviesraad Sociaal Domein Waddinxveen

S. Geers- van Gemeren (voorzitter Wmo-raad Waddinxveen), Hugo Sloodjes (vicevoorzitter Wmo-raad Waddinxveen), Kees Laurens (Platform Gehandicapten Waddinxveen en lid Wmo-raad Waddinxveen), Dirk Lont (Voorzitter Stichting Cliëntenraad Waddinxveen), Jan van Heemst (secretaris Stichting Cliëntenraad Waddinxveen), Aad van Holsteijn.